

OFKD 2018

**XVI. ORSZÁGOS FELSŐOKTATÁSI KÖRNYEZETTUDOMÁNYI
DIÁKKONFERENCIA**

ELŐADÁS KIVONATOK

**EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM,
TERMÉSZETTUDOMÁNYI KAR
KÖRNYEZETTUDOMÁNYI CENTRUM
BUDAPEST, 2018. MÁJUS 10-12.**

Faj-gyakorisági változások a kisemlősök Kis-Balatonon végzett hosszú távú természetvédelmi célú felmérésében

Lanszki Zsófia

Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Biológia mesterszak

A Kis-Balaton területén 1999 óta folyik a kisemlősök természetvédelmi célú felmérése, melynek fő célja a területen potenciálisan megtalálható északi pocok (*Microtus oeconomus*) nyomon követése. A 18 év során a mintavételezés az NBmR protokoll alapján fogás-jelölés-visszafogás módszerével történt, évente átlagosan 4 csapdázási periódussal. A monitorozás a magassásos társulások mintavételezésével 6 berek területét érintette. Jelen tanulmányban vizsgáltuk a kisemlősök faj-gyakorisági viszonyainak, illetve a vizsgált magassásos társulásokra jellemző fajok abundancia változását. Az északi pocok, mint élőhely specialista faj az üde, optimális magassásos élőhelyek indikátora, azonban a területet érő zavarások hatására többször hosszabb időre lokálisan eltűnt a vizsgált területről. Ebben fontos tényezőknek tekinthetők a száraz és csapadékos időjárási periódusok, valamint a területen zajló vízforgalmi beavatkozások. Európában végzett tanulmányok kimutatták, hogy az északi pocok domináns a kisemlős közösségen belül, így mennyiségi fluktuációjának meghatározó szerepe van a területen kimutatott kisemlős közösségek összetételére és szerkezetére. Ezek alapján a szintézisben két magyarázó faktort vettünk alapul, mint a csapadékos és száraz időperiódusok, valamint az északi pocok jelenlétével és hiányával jellemzett időszakok különbségét. Az adatok 100 csapdaéjszakára történő standardizálását követően a Kis-Balatonon évenként kimutatott kisemlős közösség Shannon és Simpson diverzitását, valamint egyenletességét számítottuk (PAST program). Az időjárási hatások, illetve az északi pocok jelenlét/hiánya alapján elkülönített időszakok közösségi paraméterekre, valamint a területekre jellemző fajok mennyiségi változására gyakorolt hatását általánosított lineáris modellek (GLM) alapján vizsgáltuk. A modellezésnél a közösségi paraméterek, valamint a jellemző kisemlősfajok abundancia értéke, mint függő változók mennyiségi változását értékeltük az északi pocok jelenlét/hiánya, csapadékos/száraz időszak, mint nominális magyarázó, illetve a csapdázási időszakot érintő átlagos középhőmérséklet, illetve ezen időszakra jellemző csapadék mennyiség, mint folytonos kovariánsok függvényében. Minden paraméter esetén 7 modellt futtattunk le, a modellszelekciót a korrekciós AIC érték (AICc) és a modellsúly (ω) alapján végeztük (R program).

A diverzitás indexek és az egyenletesség értékét a legerősebb modell alapján az északok pocok jelenlét/hiánya és a csapadék mennyiség éves hatása befolyásolta. A kumulatív hatást tekintve az északi pocok jelenlétében volt szignifikánsan szoros a csapadék mennyisége és a közösségi paraméterek közötti lineáris regresszió. A védett csalitjáró pocok és a törpeegér esetén mind az időjárási periódusok, mind az északi pocok jelenlét/hiányának szignifikáns hatását igazolta a modellezés. Mindkét faj a csapadékos periódusban és az északi pocok hiányában volt nagyobb mennyiségben jelen a területen.

Témavezető

Dr. Horváth Győző egyetemi adjunktus, Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Ökológiai Tanszék